

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dimitrie D. Gerota nr. 7-9, sector 2, București, cod poștal: 020027

Telefoane: 021.310.23.56, 021.316.31.34

Fax: 021.316.31.31

021.310.23.57, 021.316.31.33

Cod fiscal: 10464660

E-mail: ces@ces.ro

www.ces.ro

Membru fondator al Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare (AICESIS)

Membru al Uniunii Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare Francofone (UCESIF)

„Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.” (Art. 141 din Constituția României revizuită)

Biroul permanent al Senatului

Bp. 668, 31.12.2024

AVIZ

8086
30 12 24

**referitor la proiectul de Ordonanță de urgență a Guvernului
privind unele măsuri fiscal-bugetare în domeniul cheltuielilor publice
pentru fundamentarea bugetului general consolidat pe anul 2025,
pentru modificarea și completarea unor acte normative,
precum și pentru prorogarea unor termene**

În temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și art. 11 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare, Consiliul Economic și Social a fost sesizat cu privire la avizarea *proiectului de Ordonanță de urgență a Guvernului privind unele măsuri fiscal-bugetare în domeniul cheltuielilor publice pentru fundamentarea bugetului general consolidat pe anul 2025, pentru modificarea și completarea unor acte normative precum și pentru prorogarea unor termene.*

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

În temeiul art. 5 lit. a) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în ședința din data de 30.12.2024, desfășurată online, conform prevederilor Hotărârii Plenului nr.86/17.05.2022, avizează **NEFAVORABIL** prezentul proiect de act normativ, cu următoarea **motivare**:

- prin Art. LIX, termenul prevăzut la art. 58¹ alin. (1) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu

modificările și completările ulterioare, se prorogă până la data de 1 ianuarie 2026. Potrivit dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 127/2024 privind unele măsuri în domeniul social, art. 58¹(1) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, persoanelor cu handicap vizual grav, handicap grav și handicap accentuat, care beneficiază de pensie pentru limită de vârstă în condițiile prevăzute la alin. (7), urma să li se acorde, începând cu data de 1 ianuarie 2025, o indemnizație de solidaritate având în vedere *„importanța de a consolida rolul major al sistemului de protecție socială în promovarea independenței și incluziunii persoanelor cu dizabilități, precum și necesitatea de a îmbunătăți nevoile specifice generate de situația de vulnerabilitate și a nivelului de trai al acestora, prin asigurarea mijloacelor necesare unui trai decent persoanelor cu dizabilități expuse riscului de sărăcie și prin garantarea unui nivel de bază de securitate a veniturilor, reducând astfel nivelul de sărăcie și vulnerabilitate al acestei categorii sociale, ținând cont de faptul că aceste elemente vizează interesele generale ale pensionarilor, ale persoanelor cu dizabilități, [...] care constituie situații de urgență a căror reglementare nu poate fi amânată, precum și în considerarea faptului că toate aceste elemente vizează interesul public general și constituie situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată”*, astfel cum se stipula în nota de fundamentare. Prin urmare, prorogarea termenului pentru acordarea indemnizației de solidaritate către persoanele cu dizabilități până la 1 ianuarie 2026 contravine scopului declarat al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 127/2024 de a îmbunătăți situația socială și economică a persoanelor cu dizabilități, care subliniază necesitatea urgentă de a asigura un trai decent și de a reduce vulnerabilitatea și sărăcia pentru această categorie socială. În loc să respecte termenul inițial de 1 ianuarie 2025, prorogarea întârzie aplicarea unor măsuri esențiale pentru persoanele cu dizabilități, afectând negativ incluziunea și securitatea lor socială, fără a fi prevăzute compensații sau măsuri tranzitorii, ceea ce poate genera discriminări și încălcări ale dreptului la un nivel adecvat de trai;

- menținerea cuantumului salariilor și pensiilor speciale la nivelul lunii noiembrie 2024, fără ajustarea acestora la rata inflației, contravine principiilor constituționale privind echitatea socială și protecția valorii economice a drepturilor dobândite;
- în plus, suspendarea acordării biletelor de valoare și a altor beneficii conexe pentru personalul bugetar afectează stabilitatea veniturilor angajaților, generând riscul unor litigii bazate pe încălcarea drepturilor salariale;

- măsurile propuse creează un dezechilibru între necesitatea reducerii deficitului bugetar și obligațiile sociale ale statului, fiind adoptate fără o fundamentare suficientă privind impactul asupra categoriilor sociale afectate;
- a devenit o practică ca, prin ordonanță de urgență a Guvernului, să se proroge aplicarea unor drepturi prevăzute prin diverse acte normative, ceea ce aduce prejudicii beneficiarilor acestora sau celor care dețin hotărâri judecătorești devenite executorii;
- se promovează munca fără plată, fapt ce conduce la supraîncărcarea sarcinilor de lucru per angajat și la epuizare fizică și psihică, în condițiile în care timpul de refacere a capacității de muncă va fi insuficient, având în vedere deficitul de personal și blocarea angajărilor;
- este al treilea an în care munca suplimentară efectuată peste durata normală a timpului de lucru de către personalul din sectorul bugetar încadrat în funcții de execuție sau de conducere, precum și munca prestată în zilele de repaus săptămânal, de sărbători legale și în celelalte zile în care, în conformitate cu reglementările în vigoare, nu se lucrează în cadrul schimbului normal de lucru, se vor compensa numai cu timp liber corespunzător acestora. Este evident că angajații nu vor putea să efectueze zilele libere, deoarece chiar în prezent există deficit de personal în diferite domenii, cum este învățământul, pentru categoria personal didactic și administrativ;
- personalul din instituțiile și autoritățile publice nu beneficiază la încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu de compensarea în bani a concediilor neefectuate. Deși a acoperit ani de zile posturi care nu au fost date pentru ocupare prin concurs (din aceeași lipsa de finanțare) și a contribuit la buna funcționare a unităților de învățământ, personalul din învățământ nu a reușit să își ia concediul de odihnă integral, deoarece a fost permanent solicitat la muncă pentru susținerea examenelor, olimpiadelor, concursurilor și a altor activități extrașcolare, iar acum nu poate beneficia de dreptul la plata concediului de odihnă neefectuat. Este o măsură care poate face imposibilă misiunea directorilor unităților de învățământ în a găsi resursa umană care să participe la aceste activități;
- referitor la Art. VII alin.(2): „Prevederile alin. (1) nu se aplică posturilor unice vacante”, se constată că nu este introdusă excepția și pentru posturile ocupate de personalul didactic de predare din învățământul preuniversitar, avându-se în vedere faptul că posturile se stabilesc în funcție de planul de școlarizare realizat;

- referitor la Art. XXIV: *„În anul 2025, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene acordă prime didactice și prime de cariere profesionale, reglementate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2023 privind unele măsuri pentru acordarea unei prime de carieră didactică pentru personalul didactic și didactic auxiliar, precum și unei prime de carieră profesională pentru personalul administrativ din învățământul de stat, suportate din fonduri externe nerambursabile, cu modificările și completările ulterioare, numai în cazul în care cheltuielile cu acesta se decontează integral din fonduri externe nerambursabile.”*:
 - nu este menționat numele proiectului din care se vor efectua plățile pentru aceste prime, astfel încât să avem certitudinea că există finanțare 100% pentru aceste prime;
 - nu este actualizată o listă de către Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene cu bunurile/ serviciile ce pot achiziționate din aceste prime, în funcție de specificul muncii personalului angajat în învățământ, astfel încât banii să poată fi decontați integral din fondurile externe nerambursabile;
- referitor la Art. LII alin.(1) lit.(f): *„Începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, aplicabilitatea unor dispoziții prevăzute în Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 613 din 5 iulie 2023, cu modificările ulterioare, se prorogă după cum urmează: (...), f) prevederile art. 139 alin. (2) lit. d), alin. (3), (7) se prorogă până la începutul anului școlar 2026-2027, cu mențiuni despre decontarea navetei personalului din învățământ, nu există precizări cu privire la decontarea cheltuielilor de transport pentru personalul din învățământ de către unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află unitatea de învățământ la care se face naveta. În prezent, primăriile refuză decontarea navetei personalului din învățământ. Menționăm că, de la apariția Legii Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023, personalul din învățământ nu mai beneficiază de decontarea navetei, deoarece articolul a fost prorogat în fiecare an, dar nu s-au transmis precizări clare primăriilor pentru decontare;*
- referitor la Art. LII alin.(3): *„Aplicarea prevederilor art. 63 alin. (4), art. 70 alin. (5) litera a), art. 74 alin. (4), art. 78 alin. (8), art. 105 alin. (10) din Legea nr. 198/2023, cu modificările ulterioare, se suspendă până la începutul anului școlar 2026-2027”*, era necesară eliminarea suspendării acestui articol care se referă la alocarea sumelor necesare bugetelor locale pentru realizarea împrejmuirilor, securizarea clădirilor unităților de învățământ, iluminat și pentru alte măsuri pentru

creșterea siguranței unităților de învățământ la solicitarea CA-urilor cu sprijinul de specialitate acordat de poliție conform prevederilor Legii nr.333/2003 privind paza obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor, republicată cu modificările și completările ulterioare, avându-se în vedere creșterea alarmantă a cazurilor de violență/ bullying și a infracționalității în școală și proximitatea unităților de învățământ;

- art. XXIX derogă de la prevederile art.128 alin.(3) din Legea nr. 199/2023, aspect care implică inclusiv eliminarea gratuității aplicate pentru mijloacele de transport local în comun, transportul intern auto, cu metroul, precum și pentru transportul intern feroviar la toate categoriile de trenuri, clasa a II-a și naval, în cazul studenților cu unul sau ambii părinți decedați, precum și al studenților proveniți din centre de plasament sau care au fost în plasament la familia extinsă, substitutivă sau la asistent maternal, potrivit prevederilor art. 64 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, proiectul de ordonanță elimină măsurile dedicate de sprijin pentru aceste categorii defavorizate de studenți, aspect ce constituie un regres în accesibilizarea sistemului de învățământ superior.
- limitarea aplicării reducerii de 90% de care beneficiază studenții la transportul intern feroviar doar pe distanța/ rutele dintre localitatea de domiciliu și localitatea în care se află instituția de învățământ superior la care aceștia sunt înmatriculați, propusă prin intermediul articolului XXIX, conduce la dificultăți sau chiar imposibilitate de operaționalizare pentru studenții care au domiciliul în localități în care nu există stații de cale ferată. Proiectul de act normativ nu prevede modul în care reducerea ar fi aplicată în cazul acestora;
- după repetate prorogări de la aplicarea prevederilor Legii educației naționale nr. 1/2011 cu privire la alocarea a minimum 6% din PIB pentru finanțarea educației naționale, art.LII al proiectului prorogă aplicarea prevederilor Legilor nr. 198/2023 și 199/2023 cu privire la alocarea a minimum 15% din cheltuielile bugetului general consolidat în vederea finanțării cheltuielilor pentru educație. Această prorogare arată faptul că sectorul educațional nu este considerat prioritar de către Guvern și creează un precedent ce vulnerabilizează sistemul de învățământ;
- art. XXII vizează plafonarea fondului de burse și protecție socială pentru studenți la nivelul lunii noiembrie 2024. În contextul în care rata abandonului la nivelul învățământului superior este de aproape 50%, asigurarea unui sistem de învățământ superior echitabil și accesibil ar trebui să constituie o prioritate pentru Guvern.

Limitarea sau plafonarea măsurilor de sprijin existente arată încă o dată lipsa de interes a executivului față de sectorul educațional și față de studenți.

- reducerea acordată studenților pentru transportul intern feroviar, fără a exista o limitare în ceea ce privește rutele pe care studenții le pot alege pentru a se deplasa, reprezintă o facilitate consacrată a studenților, fiind specificată inclusiv în cadrul Legii învățământului nr. 84/1995 și menținându-se până în prezent, indiferent de modificările legislative care au survenit actelor normative relevante pentru sistemul de învățământ. Restrângerea acestei măsuri esențiale pentru creșterea echității în învățământul superior ar reprezenta un regres nemaiîntâlnit la nivelul statului român din anul 1989 până în prezent în asigurarea flexibilității de deplasare a studenților. Introducerea unei astfel de limitări creează numeroase bariere în ceea ce privește participarea studenților la stagii de internship și de practică, schimburi de experiență sau oportunități de învățare non-formală desfășurate în alte localități față de centrul universitar în care aceștia studiază, precum și pentru participarea la diverse manifestări artistice, culturale, sportive sau științifice, organizate în diferite orașe. În fapt, deși toate aceste acțiuni și demersuri au ca beneficiari direcți studenții, efectele acestora contribuie și la dezvoltarea economică a țării. Totodată, reducerea acordată în momentul de față face ca transportul feroviar să reprezinte pentru studenți principala modalitate de a călători la nivel național. Prin faptul că studenții aleg să apeleze la transportul feroviar, subvențiile alocate de la bugetul de stat contribuie la finanțarea CFR Călători, în contextul în care operatorul de stat, principalul operator feroviar din România, este subfinanțat, fapt recunoscut de factorii de decizie în numeroase ocazii. Eliminarea posibilității de a beneficia de tarif redus cu 90% pentru toate rutele feroviare descurajează studenții să mai opteze pentru acest mijloc de transport, afectând direct finanțarea CFR Călători. Mai mult, limitarea mecanismului de sprijin al studenților face ca România să devină singurul stat european care acordă facilități pentru transportul beneficiarilor direcți ai actului educațional doar cu jumătate de măsură, respectiv doar pentru cei care călătoresc între localitatea de domiciliu și cea în care studiază, fiind în dezacord cu măsurile de sprijin generalizate la nivel european;
- referitor la acordarea voucherelor de vacanță, o măsură mult mai potrivită ar fi putut-o constitui diminuarea valorii voucherului de vacanță, dar acesta să fie distribuit tuturor angajaților, în contextul în care angajații cu salarii mici ar putea renunța la aceste vouchere, prioritatea lor putând fi cheltuielile imediate pentru familie;

- de asemenea, măsurile propuse aduc pierderi marilor operatorilor economici în anul 2025 și vor duce concomitent la scăderea veniturilor angajaților. În plus, se lasă fără conținut orice negociere colectivă și/sau individuală din anul 2025, cu risc de izbucnire a conflictelor de muncă ce vor fi finalizate cu greve generale, cu consecințe și mai grave pentru economia românească. Aducem în discuție aici și suprimarea în mod agresiv și total nefondat a dreptului consacrat de călătorie gratuită pe calea ferată al ceferiștilor și membrilor acestora de familie, precum și al pensionarilor proveniți din sistemul feroviar, drept prevăzut și în Legea nr. 195/2020 privind Statutul personalului feroviar și în contractele colective de muncă în vigoare la nivelul companiilor feroviare;
- din nou se ia de către Guvernul României o măsură inutilă de reducere a mobilității ceferiștilor și a familiilor acestora și de afectare a S.N.T.F.C. "CFR Călători S.A", măsură care va avea consecințe de genul:
 - peste două treimi din ceferiștii de la diferitele unități feroviare de stat și de privați din subordinea și/sau din coordonarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii ce nu mai dispun de trenuri de navetă gratuite pentru a veni și pentru a pleca de la serviciu pentru navetă gratuită cu trenul, atrăgând după sine cheltuieli suplimentare masive pentru ceferiști și multă nemulțumire și multe perturbări în activitatea sistemului feroviar;
 - în anul 2025, în bugetul S.N.T.F.C. "CFR Călători S.A", vor fi adăugate pierderi în valoare de circa 150 milioane lei;
 - bugetul statului va pierde cca. 25 milioane de lei TVA ce ar fi provenit din vânzarea acestor legitimații de călătorie.
- în consecință, se impune eliminarea restricțiilor cuprinse la art. XII lit. c) din proiectul de Ordonanță de urgență a Guvernului. Precizăm că menținerea dreptului de călătorie gratuită în interes de serviciu și în interes personal pe căile ferate române așa cum este stabilit la art. 1, art. 2 și art. 3 din Ordonanța Guvernului nr. 112/1999 privind călătoriile gratuite în interes de serviciu și în interes personal pe căile ferate române, republicată, cu modificările ulterioare, nu necesită alocații de la bugetul statului, neafectând în niciun mod sustenabilitatea finanțelor publice pe anul 2025. Existența autorizațiilor de călătorie pentru ceferiști nu avea impact financiar, dar prin existența lor se asigura posibilitatea deplasării tuturor salariaților ceferiști, la și de la locurile de muncă, precum și la locurile unde sunt necesare intervenții operative pentru înlăturarea neajunsurilor în activitatea de exploatare feroviară, fără alte aprobări sau costuri suplimentare;

- partenerii sociali au discutat în cadrul Consiliului Național Tripartit pentru Dialog Social, pe data de 28 decembrie, un proiect de act normativ care includea exclusiv componenta de cheltuieli, fără componente pe zona de venituri. Forma transmisă spre avizare Consiliului Economic și Social, în aceeași zi, include o serie de măsuri fiscale (introducere de taxe, eliminare facilități etc.) cu aplicare imediată. Un astfel de termen încalcă fragrant nu doar încrederea în dialogul social și civic, ci și prevederile cu privire la stabilitatea fiscală, care prevăd un termen de 6 luni până la implementare. Proiectul de ordonanță pune mediul de afaceri și angajații deopotrivă, în fața unui fapt împlinit, fără a avea timp să își ajusteze activitatea economică pentru anul 2025. Având în vedere impactul, un termen de cel puțin 3 luni ar fi necesar pentru ajustare și o consultare tehnică în ceea ce privește noile măsuri (impozitul pe construcții speciale).

Presedinte
Bogdán.SIMION